

Józef Wroceński

Prof. dr hab. Tomasz Dybowski
(1923-2009)

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 53/1-2, 5-8

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. JÓZEF WROCENSKI SCJ

PROF. DR HAB. TOMASZ DYBOWSKI (1923-2009)

Tomasz Dybowski urodził się dnia 29 grudnia 1923 roku w Białymstoku. Szkołę podstawową ukończył w rodzinnym mieście. Świadczenie dojrzałości zdobył na tajnych kompletach w 1944 roku. T. Dybowski już w młodym wieku odkrył w sobie wielką fascynację nauką, zwłaszcza prawem i tej pasji poświęcił całe swoje życie. Owa fascynacja prawem wyraziła się w odbyciu w latach 1945-1949 studiów prawniczych. Pierwszy rok tych studiów odbył w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, zaś kolejne lata w Uniwersytecie Warszawskim. Po ukończeniu studiów w 1949 roku został zatrudniony w tymże Uniwersytecie na Wydziale Prawa na stanowisku asystenta. W roku 1960 uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie pracy pt. *Własność wód*. Praca z racji walorów naukowych została opublikowana drukiem. Po uzyskaniu stopnia doktora został zatrudniony na stanowisku adiunkta. W roku 1969 uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie monografii zatytułowanej *Rei vindictio – actio negatoria* i w niedługim czasie (1970 r.) otrzymał stanowisko docenta. W roku 1980 uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego nauk prawnych, a następnie w 1993 roku tytuł profesora zwyczajnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. W 1974 roku został mianowany kierownikiem Katedry Prawa Cywilnego. W latach zaś 1985-1990 był dyrektorem Instytutu Prawa Cywilnego. Po przejściu na emeryturę w 1994 roku został na tymże Wydziale zatrudniony w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu. W sumie w Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Prawa i Administracji przepracował 60 lat.

W roku 1972 Profesor T. Dybowski podjął pracę w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, a następnie w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego na Wydziale Prawa Kanonicznego, w Katedrze Prawa Cywilnego, najpierw na podstawie umowy zlecenia, następnie od roku 1983 w wymiarze połowy etatu, a od roku 1992 na podstawie umowy o pracę w wymiarze pełnego etatu. Podczas kilku ostatnich lat Wydział Prawa Kanonicznego UKSW był dla Profesora podstawowym miejscem pracy w rozumieniu ustawy i był wliczony

do minimalnej liczby osób, od której zależy posiadanie uprawnień do nadawania stopni naukowych. Profesor T. Dybowski prowadził nie tylko zajęcia dydaktyczne, ale także pracę badawczą z zakresu cywilistyki, mającej duży związek z kanonistyką. Jego zatrudnienie przyczyniło się do podniesienia na wysoki poziom cywilistyki na Wydziale Prawa Kanonicznego. W ATK, a następnie UKSW przepracował 37 lat, do końca prowadząc wykłady i seminarium naukowe.

Wspomniana wyżej fascynacja prawem znalazła swój wyraz w Jego publikacjach. Twórczość naukowa śp. Profesora obejmuje wybitne prace, w tym kilka monografii, szereg studiów, artykułów i glos, z zakresu prawa własności i jego ochrony, odpowiedzialności odszkodowawczej i instytucji prawa rodzinnego. Niektóre z monografii zostały nagrodzone. Jedna z nich nagrodą Państwa i Prawa, druga nagrodą Ministra Edukacji Narodowej. Z tego też powodu jest on zaliczany do najwybitniejszych polskich prawników cywilistów. W nauce nie szukał kompromisów, ani też nie uprawiał nauki dla nauki, ale jak sam twierdził nauka, a zwłaszcza prawo, ma pełnić rolę służebną względem społeczeństwa, stąd też ważnym aspektem pracy naukowej musi być jej użyteczność dla innych. W dyskusjach np. nad otwarciem nowych przewodów doktorskich zawsze stawiał żelazne pytanie, gdzie leży problem naukowy i co za pożytek dla społeczeństwa przyniesie nowa rozprawa doktorska.

Drugą pasją życiową Profesora była dydaktyka. Pod kierunkiem Profesora powstało wiele prac doktorskich i kilkaset prac magisterskich. Niektórzy z wypromowanych doktorów są obecnie już profesorami i pełnią odpowiedzialne funkcje na uczelniach, w strukturach państwa i w społeczeństwie. Występował jako recenzent w przewodach doktorskich, habilitacyjnych i w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, a także był recenzentem w postępowaniu o nadanie tytułu doktora *honoris causa* panu Nowakowi-Jeziorańskiemu przez Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prowadził wykłady nie tylko na dwóch uniwersytetach w Polsce, ale także, jako *visiting professor* w uczelniach zagranicznych, m.in. na Uniwersytecie w Madrycie. Uczestniczył też, wygłaszając referaty, w wielu naukowych konferencjach w kraju i poza jego granicami, m.in. na Uniwersytetach w Bonn, Rzymie, Paryżu i Moskwie. Dał się poznać jako zdyscyplinowany i wysoce utalentowany dydaktyk, autentycznie zainteresowany wynikami swojej pracy. Bardzo wysoko były oceniane prace magisterskie

i doktorskie pisane pod Jego kierunkiem. Wiele z nich było nagradzanych i publikowanych. Osiągnięcia dydaktyczne potwierdzone zostały dwukrotnym uznaniem Go w plebiscycie studentów najlepszym wykładowcą roku.

Zdolności i pracowitość śp. Profesora zapewniły mu nie tylko karierę naukową, ale też uzdatniały Go do spełniania odpowiedzialnych funkcji w Uczelniach, w państwie i społeczeństwie. Po przełomowym 1989 roku został wybrany przez Sejm na sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Funkcję tę pełnił do roku 1997, zaś w latach 1992-1993 sprawował także obowiązki Prezesa Trybunału Konstytucyjnego. Wysokim uznaniem cieszyła się działalność Prof. T. Dybowskiego jako Sędziego, stąd też jest uważany jako współtwórca polskiego Trybunału Konstytucyjnego. Był członkiem licznych komitetów i komisji rządowych. W ciągu dwóch kadencji był członkiem Komitetu Nauk Prawnych PAN. Przez jedną kadencję był członkiem Komisji Legislacyjnej przy Premierze oraz członkiem Rady ds. Przemian Ustrojowych również przy Premierze. Od wielu lat był członkiem Komisji Reformy Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości, a także jej Prezydium. Był też członkiem wielu komitetów redakcyjnych czasopism naukowych, m.in. Komitetu Studiów Cywilistycznych i Komitetu Redakcyjnego Przeglądu Sądowego. Wymienione czasopisma należą do czołowych pism prawniczych w Polsce. Od samego początku tj. od roku 1980 był też członkiem Solidarności. Jako ekspert był często zapraszany do pracy w komisjach sejmowych i senackich.

Kolejnym zaangażowaniem, śp. Profesora, któremu poświęcił wiele sił, odznaczając się wielką aktywnością, była praca w wielu fundacjach i komitetach społecznych podejmujących różne szlachetne zamierzenia i działania. Olbrzymie zasługi położył jako współtwórca idei utworzenia Fundacji Uniwersytetu Warszawskiego. Od roku 1988 był jej długoletnim przewodniczącym. Dzięki Jego ogromnemu autorytetowi udało się skupić wokół Fundacji ludzi aktywnych, których działalność przynosiła wielkie korzyści Uniwersytetowi. Kierował działalnością Fundacji, mającej na celu szczególnie rozwój kadry naukowej i badań naukowych, dopływ nowoczesnej aparatury, książek i czasopism. Ponadto dzięki staraniom i osobistemu zaangażowaniu Prof. T. Dybowskiego uzyskano teren i wybudowano gmach biblioteki uniwersyteckiej na Powiślu, a wyżej wspomniana Fundacja była inwestorem budowy. Profesor, będąc członkiem komitetu budowy, nadzo-

rował konkurs na projekt architektoniczny kompleksu biblioteki oraz przetargu na wybór generalnego wykonawcy budowy. Podejmował też inne inicjatywy, m.in. był członkiem komitetu budowy pomnika Prymasa Tysiąclecia kard. Stefana Wyszyńskiego w Warszawie przy Krakowskim Przedmieściu oraz komitetu budowy szpitala kardiologicznego w Warszawie. Te i inne osiągnięcia świadczą o Jego wielkim zaangażowaniu w prace naukowo-dydaktyczne i organizacyjne uczelni. Przeciężny człowiek podolałby obowiązkowi jednego, może dwóch zaangażowań. Profesor chciał być przydatny i pożyteczny aż na tylu polach pracy. Za ogrom ciężkiej pracy był kilkakrotnie nagradzany wysokimi odznaczeniami państwowymi. Profesor T. Dybowski udowodnił, że jego rzetelna praca naukowa i dydaktyczna oraz osiągnięcia organizacyjne są piękną kontynuacją najlepszych tradycji uniwersyteckich oraz rozślawiają naukę polską w kraju i poza jego granicami.